

Inštitút odborného rozvoja (Slovensko)
Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad (România)
Centrul Universitar Nord din Baia Mare (România)
Association of International Educational and
Scientific Cooperation (Ukraine)

Science as a basis for the development of modern countries

*Collection of theses of scientific and methodical reports
of international scientific-practical conference*

January 27-28, 2022
Bratislava, Slovakia

Science as a basis for the development of modern countries. Collection of theses of scientific and methodical reports of international scientific-practical conference, which was organized by Inštitút odborného rozvoja, Slovensko, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, România, Association of International Educational and Scientific Cooperation, Ukraine, for research and teaching staff of Ukrainian universities on January 27-28, 2022 in Bratislava, Slovakia.

ORGANIZING COMMITTEE OF SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE:

Asociat. prof. Molnar Shandor, Cs.
Conf. univ. dr. Berlingher Daniel
Conf. univ. dr. Ioan-Mircea Farcash
S.L. Dr. Lile Ioana
Dr. Asociat prof. Ioan-Liviu Taut
Prof. JUDr. Dmytry Byelov, DrSc.
Asociat prof. Taras Datio
Asociat prof. Herzanich Vitaliy, Cs.
Executive Secretary of the conference:
Valentyna Tymko

Facultatea de Litere

**UNIVERSITATEA DE VEST
"VASILE GOLDIȘ"
din ARAD**

**INSTITUTE
OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT**

CONTENTS

Section 1. ECONOMY

CURRENT STRATEGIC ANALYSIS: A REVIEW OF TRADITIONAL APPROACHES

СУЧАСНИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ: ПЕРЕГЛЯД ТРАДИЦІЙНИХ ПІДХОДІВ

Герзанич В.М., Булеца Н.В., Тимко В.В., Микулянець В.І. 10

ECONOMIC SPHERE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN UKRAINE

ЕКОНОМІЧНА СФЕРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Іжик О. Р., Молнар О.С. 15

PROVIDING OF FIRMNESS OF NATIONAL ECONOMY, BALANCED OF SOCIAL LABOUR AND DIGITAL DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF INFLUENCE OF PANDEMIC OF COVID – 19 IN THE LIGHT OF PRIORITIES OF INTERNATIONAL ORGANIZATION OF LABOUR

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ, ЗБАЛАНСОВАНOSTІ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОГО ТА ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ COVID-19 В СВІТЛІ ПРІОРИТЕТІВ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ

Панькова О.В., Шастун А.Д., Касперович О.Ю. 19

INNOVATIONS OF AGRICULTURAL SCIENCE – A TOOL FOR ENSURING THE STATE'S FOOD SECURITY

ІНОВАЦІЇ АГРАРНОЇ НАУКИ – ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Удовиченко С.М., Удовиченко Ю. В. 28

Section 2. JOURNALISM, ADVERTISING AND PR

MODERN NATIONAL HERO OF UKRAINIAN PAINTING

СУЧАСНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ГЕРОЙ УКРАЇНСЬКОГО МАЛЬОПISY

Копильчак Х.С. 32

ORIGIN OF RADIO BROADCASTING ON THE TERRITORY OF TRANSCARPATIA: SOCIO-HISTORICAL CONTEXT

ЗАРОДЖЕННЯ РАДІОМОВЛЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАКАРПАТТЯ: СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Толочко Н.В. 36

Section 3. MEDICINE AND DENTISTRY

CHALLENGES OF VACCINATION AGAINST COVID-19 AMONG ADULTS

ВИКЛИКИ ВАКЦИНАЦІЇ ПРОТИ COVID-19 СЕРЕД ДОРОСЛОГО НАСЕЛЕННЯ

Власик Л.Й., Котенко О.О...... 42

ABOUT POSSIBLE POTENTIAL RISKS WHEN USING MOBILE PHONES AMONG YOUNG PEOPLE

ПРО МОЖЛИВІ ПОТЕНЦІЙНІ РИЗИКИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ СЕРЕД МОЛОДІ

Денисенко С.А., Гойдіна В.С. 45

IMPROVEMENT OF THE FORMS OF THE EDUCATIONAL PROCESS OF DOCTORS-INTERNS-DENTISTS IN THE PERIOD IN THE CONDITIONS OF THE COMBINED FORM OF TRAINING

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФОРМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ВРАЧЕЙ-ИНТЕРНОВ-СТОМАТОЛОГОВ В ПЕРИОД В УСЛОВИЯХ КОМБИНИРОВАННОЙ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ

Заболотная И. И., Новикова О. Н. 48

Section 4. LEGAL SCIENCES

EFFECTIVENESS AND JUSTICE OF APPLICATION OF MATERIAL LAWS

Guyvan Petro Dmitrovich..... 52

ELECTRONIC DECLARATION OF VETERINARY DRUGS DURING THEIR CUSTOMS CLEARANCE: SEPARATE LEGAL ISSUES

Zorina O.G...... 56

CONFLICT OF INTERESTS IN HEALTHCARE AS A LEGAL CONFLICT

КОНФЛИКТ ІНТЕРЕСІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК ЮРИДИЧНИЙ КОНФЛІКТ

Ярова А.Є...... 61

IMPROVEMENT OF ATTORNEY'S QUALIFICATION THROUGH THE PRISM OF INTERNATIONAL LAWYERS 'STANDARDS

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ АДВОКАТА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АДВОКАТУРИ

Заборовський В.В. 66

OBLIGATION TO BE IN SEQUENCE FOR TRANSPLANTATION ACCORDING TO LETTER (LIST) OF EXPECTATION <i>ОБОВ'ЯЗОК ДОТРИМАННЯ ЧЕРГОВОСТІ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ЗГІДНО З ЛИСТОМ (СПИСКОМ) ОЧІКУВАННЯ</i> <i>Попович Т. П. ....</i>	<i>70</i>
---	-----------

HUMAN RIGHTS FOR INFORMATION IN SOCIAL NETWORKS: SOME QUESTIONS <i>Byelov Dmytro .....</i>	<i>74</i>
--	-----------

THE STATE'S MAIN FUNCTIONS IN THE ECONOMIC SYSTEM: PRACTICE ASPECT <i>Hromovchuk Myroslava .....</i>	<i>79</i>
--	-----------

Section 5. VETERINARY MEDICINE

PECULIARITIES OF THE PREVALENCE OF VIRAL HEMORRHAGIC DISEASE OF RABBITS AND ORGANIZATION OF SPECIFIC PREVENTION MEASURES UNDER THE DEVELOPMENT AND APPROVATION <i>ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ВІРУСНОЇ ГЕМОРАГІЧНОЇ ХВОРОБИ КРОЛІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ СПЕЦИФІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЗА РОЗРОБЛЕНОЮ Й АПРОБОВАНОЮ СХЕМОЮ</i> <i>Корнієнко Л.М. ....</i>	<i>85</i>
--	-----------

EFFECT OF RESIDUAL QUANTITIES OF PESTICIDES OF DIFFERENT GROUPS IN FEEDS ON PH.PHOSPHOREUM LUMINESCENCE <i>ВПЛИВ ЗАЛИШКОВИХ КІЛЬКОСТЕЙ ПЕСТИЦИДІВ РІЗНИХ ГРУП У КОРМАХ НА ЛЮМІНЕСЦЕНЦІЮ PH.PHOSPHOREUM</i> <i>Курбацька О.В. ....</i>	<i>89</i>
--	-----------

CLINICAL AND PATHOLOGICAL ANATOMICAL CHANGES IN WHITE RATS UNDER THE INFLUENCE OF LANTAN ORTHOVANADATE NANOPARTICLES UNDER SUBCHRONIC TOXICOLOGICAL TECHNOLOGISTS <i>КЛІНІЧНІ ТА ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНІ ЗМІНИ У БІЛИХ ЩУРІВ ЗА ВПЛИВУ НАНОЧАСТИНОК ОРТОВАНДАТУ ЛАНТАНУ В УМОВАХ СУБХРОНІЧНОГО ТОКСИКОЛОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ</i> <i>Маслюк А.В. ....</i>	<i>95</i>
--	-----------

Section 6. TOURISM

**SOLVING THE PROBLEMS OF GLOBAL URBANISM IN THE
CONTEXT OF CULTURAL AND TOURISM DEVELOPMENT**

*РІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГЛОБАЛЬНОГО УРБАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ
РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ*

Тесленко Т. В., Родинський В. О. 101

Section 7. PHILOSOPHY

**METAPHORICITY OF LANGUAGE AND THINKING IN
POSTMODERN THEORY**

*МЕТАФОРИЧНІСТЬ МОВИ І МИСЛЕННЯ У ТЕОРІЇ
ПОСТМОДЕРНУ*

Новошконова Н. О. 105

**UNIVERSITY 4.0: OUTLINES OF THE EDUCATIONAL
PROJECT OF THE XXI CENTURY**

*УНІВЕРСИТЕТ 4.0: КОНТУРИ ОСВІТНЬОГО ПРОЄКТУ
XXI СТОЛІТТЯ*

Печеранський І.П. 109

**CONTENTS OF THE CONCEPT OF "HISTORICAL FACT" IN THE
INFORMATION AGE**

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ІСТОРИЧНИЙ ФАКТ» В ІНФОРМАЦІЙНУ ДОБУ

Рачук С. Я. 113

Section 8. CULTURE AND ART

**INFORMATION SUPPORT OF DOCUDAYS UA INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL**

*ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО
КІНОФЕСТИВАЛЮ DOCUDAYS UA*

Лебідь Н. М. 115

**THE ROLE OF CULTURAL HERITAGE IN THE PROCESS OF
TRANSFORMATION MODERN UKRAINIAN SOCIETY**

*РОЛЬ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У ПРОЦЕСІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА*

Осієвська Ю.С. 120

**INTERCULTURAL COMMUNICATION IN WORLD AND
DOMESTIC SCIENCE: TO THE PROBLEM OF RESEARCH**

*МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У СВІТОВІЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ
НАУЦІ: ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ*

Романюк Л. Б. 124

**LIBRARY OF ZAPORIZHZHYA NATIONAL UNIVERSITY
AS A COMPONENT OF RESEARCH AND EDUCATIONAL PROCESS**

*БІБЛІОТЕКА ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЯК СКЛАДОВА НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО
ТА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ*

Романюк Н.В. 127

Section 9. PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

**FACILITATION AND ITS PLACE IN THE COMPETENCE
APPROACH TO LEARNING**

*ФАСИЛІТАЦІЯ ТА ЇЇ МІСЦЕ В КОМПЕТЕНТНІСНОМУ ПІДХОДІ
НАВЧАННЯ*

Гусакова О.О. 133

**PREPARATION OF THE STUDENT OF THE
EXTRACURRICULAR EDUCATION INSTITUTION
FOR CONSCIOUS CHOICE OF PROFESSION**

*ПІДГОТОВКА ВИХОВАНЦЯ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ ДО СВІДОМОГО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ*

Мачуський В.В., Корнієнко А.В., Антонова О.А. 137

**FORMATION OF PEDAGOGICAL GOALS BY THE TEACHER
FROM THE PERSPECTIVE OF ACTIVITY MANAGEMENT**

*ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ВЧИТЕЛЕМ
З ТОЧКИ ЗОРУ МЕНЕДЖМЕНТУ ДІЯЛЬНОСТІ*

Поляк О.В. 143

**PSYCHOLOGICAL INCOMPATIBILITY AS A PREREQUISITE
FOR OCCUPATIONAL CONFLICTS IN THE INVESTIGATOR'S
ACTIVITY**

*ПСИХОЛОГІЧНА НЕСУМІСНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА
ВИНИКНЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОНФЛІКТІВ
У ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО*

Стефанова Г. Г., Охріменко І. М. 148

**ON THE PROBLEM OF PSYCHOLOGICAL AND MENTAL
HEALTH OF PERSONALITY IN THE CONDITIONS OF
CHANGING MODERNITY**

*ЩОДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТА ПСИХІЧНОГО
ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ МІНЛИВОЇ СУЧАСНОСТІ*

Яцина О.Ф. 153

Section 10. POLITOLOGY

**INSTITUTE OF REFERENDUM AS A TOOL FOR RESOLVING
CONTROVERSIAL ISSUES: THE EXAMPLE OF SWITZERLAND**

*ІНСТИТУТ РЕФЕРЕНДУМУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ
СУПЕРЕЧЛИВИХ ПИТАНЬ: ПРИКЛАД ШВЕЙЦАРІЇ*

Гринишин Є. С......158

**INTERNATIONAL ELECTION OBSERVATION:
BENEFITS OR THREATS?**

*МІЖНАРОДНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ВИБОРАМИ:
КОРИСТЬ ЧИ ЗАГРОЗА?*

Данів В. В......162

**ON THE QUESTION OF THE CONCEPT, REASONS
AND METHODS OF COMBATING ABSENTEISM**

*ДО ПИТАННЯ ЩОДО ПОНЯТТЯ, ПРИЧИН ТА МЕТОДІВ
БОРОТЬБИ З АБСЕНТЕЇЗМОМ*

Панова Д.В., Бучин М. А......167

Section 11. PHILOLOGY

**AUTOCHTHONOUS AND INTERNATIONAL TERMS
OF THE GERMAN PROFESSIONAL LANGUAGE OF
ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION**

*АВТОХТОННІ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ТЕРМІНИ НІМЕЦЬКОЇ
ФАХОВОЇ МОВИ АРХІТЕКТУРИ ТА БУДІВНИЦТВА*

Рубана Є.С......172

SUCCESSION OF A. SHIRYAEV TO BRODSKOV'S ODYSSEY CANON

*ПРИЕМСТВЕННОСТЬ А. ШИРЯЕВА БРОДСКОВСКОМУ
ОДИССЕЕВОМУ КАНОНУ*

Фокина С.А......176

Section 12. MATERIALS SCIENCE AND BIOMEDICAL ENGINEERING

**INVESTIGATION AND ANALYSIS OF THE STRESSED
AND DEFORMED CONDITION OF THE RUNNING
PROSTHESE BLADE**

*ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНОГО
СТАНУ ЛЕЗА БІГОВОГО ПРОТЕЗА*

Колосов Д. Л., Онищенко С. В......181

INVESTIGATION OF KNEE BIOMECHANICS

ДОСЛІДЖЕННЯ БІОМЕХАНИКИ КОЛІННОГО СУГЛОБА

Колосов Д. Л., Чечель Т. О......188

Section 13. PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

MODERN FRAMEWORKS FOR WEB DEVELOPMENT DEVELOPMENTS IN AREAS OF SMALL BUSINESS

*СУЧАСНІ ФРЕЙМВОРКИ ДЛЯ РОЗРОБКИ WEB – ДОДАТКІВ
У СФЕРІ МАЛОГО БІЗНЕСУ*

Карабін К.В., Гутлебет С.С.....195

Section 14. CHEMISTRY AND BIOLOGY

STUDY OF THE PROPERTIES OF LACTIC ACID BACTERIA ISOLATED FROM HOMEMADE PRODUCTS

*ДОСЛІДЖЕННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ МОЛОЧНОКИСЛИХ
БАКТЕРІЙ, ІЗОЛЬОВАНИХ З ПРОДУКТІВ ДОМАШНЬОГО
ПРИГОТУВАННЯ*

Ращенко Є.А., Хімич В.О., Пастушенко Г.П.....198

ON THE PROBLEM OF PSYCHOLOGICAL AND MENTAL HEALTH OF PERSONALITY IN THE CONDITIONS OF CHANGING MODERNITY

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ МІНЛИВОЇ СУЧАСНОСТІ

Яцина О.Ф.

*професор кафедри наук про здоров'я
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна*

Попри значний рівень досліджень особистості, ідентичності у часовому проміжку глибина цих категорій все ж залишає можливість їхнього уточнення в науково-прикладних дослідженнях. Тлумачення ідентичності переглядається дослідниками у зв'язку із невідповідністю класично-традиційного уявлення про неї як про стабільне цілісне ядро особистості, що в сучасному світі стає досягненням не свідомості, а стосунків та утворюється на основі ситуативно обумовленого комунікативного досвіду. У відповідності до умов соціальної реальності, що означається як перехід до постнекласичного типу раціональності, науковий інтерес до проблеми ідентичності є реакцією на перебіг процесів глобалізації і поштовхом для їх теоретичного осмислення. Актуальність вивчення, передусім, пояснюється впливом наслідків соціальної трансформації та ситуації невизначеності на осмислення особистістю процесів самовизначення та самоздійснення. У відповідь на глобалізаційні соціокультурні виклики відбуваються процеси самоідентифікації

особистості, що дозволяє розширити наукові дискусії про феномен «ідентичність» у тій частині, що стосується пошуку себе, усвідомлення себе як суб'єкта своїх дій і означуванні своєї ідентичності в соціальних практиках.

Ситуація невизначеності стає ресурсом різноманітних шляхів розвитку індивіда та становлення нової ідентичності. На думку дослідника П. Лушина, невизначеність варто розглядати як перехідні стани, що спонукають людину переживати позитивні емоції в нових неструктурованих, неоднозначних ситуаціях, сприймаючи їх як виклик [1]. Поділяючи твердження дослідника, наголошуємо на тому, що ситуація невизначеності, невідомості стає не просто викликом, що містить у собі ризики, вона водночас провокує і надає шанс для самопізнання, самовизначення, самотворення, самовідтворення і самоздійснення ідентичності в поліфонії соціальних практик (освітніх, сімейних, професійних, тощо). На наш погляд, сприймаючи все, що відбувається навколо як неконтрольовану реальність, де нормативні імперативи втратили свою безумовність, суб'єкти конструюють соціальні практики, покладаючись на власний досвід, індивідуально-особистісні та емоційно-чутливі смисли. Останні можуть бути розглянуті в контексті збереження психологічного та психічного здоров'я.

Проблема психологічного та психічного здоров'я особистості досліджується науковцями в межах психології, психіатрії, психопатології, громадського здоров'я. Загальноприйнято вважати, що поняття «психологічне здоров'я» характеризує особистість, а психічне здоров'я стосується окремих психічних процесів, механізмів розвитку. Психологічне здоров'я визначають також як: стан балансу між різними аспектами особистості людини (Р. Ассаджолі); баланс між потребами індивіда та суспільства, що підтримується завдяки постійним зусиллям (С. Фрайберг); процес життя особистості, у якому збалансовані рефлексивні, емоційні, інтелектуальні, поведінкові аспекти (М. Гаранін, А. Холмогорова); як функція підтримання рівноваги між особистістю та середовищем, адекватна регуляції поведінки й діяльності людини, здатності протистояти життєвим труднощам без негативних наслідків для здоров'я (А. Петровський, М. Ярошевський). Психологічне здоров'я ототожнюється з почуттям внутрішньої узгодженості із власними діями,

постійним діалогом із внутрішнім світом, автентичним існуванням. Психічне здоров'я ж розглядається як більш широке поняття. Це одна з інтегрованих характеристик особистості, яка пов'язана з її внутрішнім світом і забезпечує гармонічне включення в соціум орієнтацію на саморозвиток і самореалізацію [2].

Окремо в наукових дописах досліджуються критерії психологічного здоров'я. Згідно з концепцією А. Елліса, до них слід віднести: інтерес до самого себе; суспільний інтерес; самоврядування (самоконтроль); високу фрустраційну стійкість; гнучкість; прийняття невизначеності; орієнтацію на творчі плани; прийняття самого себе [3]. Тлумачення критеріїв психологічного (особистісного) здоров'я сучасна науковець З. Карпенко пропонує розглядати у змісті розвитку ціннісно-сислової сфери особистості як такої, що пояснюється принципом інтегральної суб'єктності. За цим принципом здатність людини до життєздійснення проявляється у висхідній телеологічній перспективі в континуумі «відносний суб'єкт (людський організм) – моносуб'єкт (власне суб'єкт індивідуальної діяльності) – полісуб'єкт (особистість як соціальний індивід) – метасуб'єкт (індивідуальність як суб'єкт творчої діяльності) – абсолютний суб'єкт (універсальність як духовний ідеал саморозвитку). Відповідно до цього розмежування представлено критеріальні диференціації на різних рівнях суб'єктності щодо психічної норми – патології: 1) біологічний індивід: здоровий – хворий; 2) суб'єкт діяльності: адаптований – дезадаптований; 3) особистість як соціальний індивід: зріла – незріла і як моральний суб'єкт: відповідальна – безвідповідальна людина; 4) індивідуальність: автентична – неавтентична, вужче: творча – пересічна (репродуктивна); 5) універсальність: духовна як причетна до трансцендентного – бездуховна (меркантильна) особа [4].

Теоретичний аналіз наукової літератури дозволяє вважати, що психологічне здоров'я стосується особистості в цілому, а психічне здоров'я як стан її психічної діяльності, що виявляється у здатності реагувати на мінливі умови соціальної реальності. Відтак, психічне та психологічне здоров'я є найважливішими складовими якісного життя людини, що підтримується значущими для неї різновидами соціальної практики.

Концепція соціальних практик, започаткована ще в працях М. Вебера про соціальні дії, творчо доповнювалася Е. Гідденсом,

П. Бурдье, Ю. Хабермасом, ін. Сислове поле поняття містить важливі для нас позиції, які зумовлені взаємозалежністю перетворювальної діяльності суб'єкта і «каркасом» соціального середовища. Розуміння поняття «практика» як традиційного, рутинізованого типу поведінки (Дж. Серль, А. Реквіц), способу забезпечення соціального порядку (Е. Гідденс), здатності змінювати соціальний світ, відтворений агентом (П. Бурдье), реакцію на організацію структури соціальної реальності (Р. Коннелл), імператив, манеру поведінки (М. Фуко) спрямувало його теоретичні координати до тлумачення дискурсу як соціальної практики, що бере участь у формуванні соціального світу і відображає розуміння комунікації як соціального процесу. Сучасне уявлення про соціальні практики спирається на розуміння їх як складових будь-яких соціальних інститутів, де організуються важливі види діяльності, в яких особистість у процесі самореференції означає себе і й у цьому самоописі розкриває смисл практик, в яких бере участь.

В умовах незахищеності перед змінами і ситуацією невизначеності постмодерної соціальності суб'єкт активізує пошук своєї ідентичності шляхом самореференції в соціальних практиках. Розглядаючи практики як такі, що є здоров'язберезувальними, ми робимо акцент на процесі самореференції як системі операцій самовизначення, самопізнання, самотворення, самовідтворення та самоздійснення (Яцина, 2015). У зв'язку з викладеним вище, самореференція – це також спосіб самовираження своєї індивідуальності, підґрунтям якого є інтерес суб'єкта до діяльності та взаємодії з іншими суб'єктами в соціальних практиках. Зазначене розуміємо так, що стани психічного і психологічного здоров'я опосередковані поведінкою, пов'язаною із активністю в соціальних практиках, де ідентичності особистості самовизначаються, самопізнаються, самотворюються, самовідтворюються та само здійснюються. У такий спосіб артикулюється значущість психічного та психологічного здоров'я для різних аспектів життя людини та суспільного розвитку.

Критеріями психічного та психологічного здоров'я, згідно з ВООЗ, є: усвідомлення та відчуття неперервності, постійності та ідентичності власного фізичного та психічного «Я»; критичність до себе, власної психічної продукції (діяльності) та її результатів;

відповідність психічних реакцій (адекватність) силі і частоті впливів середовища, соціальним обставинам та ситуаціям; спроможність самоуправління поведінкою відповідно до соціальних норм, правил, законів; спроможність планувати власну життєдіяльність і реалізувати плани; спроможність змінювати стиль поведінки залежно від зміни життєвих ситуацій та обставин.

Таким чином, на підставі здійсненого огляду психічне здоров'я забезпечує активність психічних процесів і властивостей когнітивної, емоційної, вольової сфер особистості у процесі діяльності в соціальних практиках. Психологічне здоров'я розглядається як ресурсний стан особистості, що дозволяє бути суб'єктом власного життєтворення.

Література:

1. Лушин П. В. Экологическая помощь в переходный период: экофасилитация: монографія. Киев, 2013. 296 с.
2. Коцан І. Я. Психологія здоров'я людини / І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін, М.І.Мушкевич ; за заг. ред. І. Я. Коцана. – Луцьк : Вежа, 2011. – 430 с.
3. Ellis A. The Practice of Rational-Emotive Therapy / A. Ellis, W.Dryden. – N. Y. : Spinger Publishing Company, 1987. P. 18–20
4. Карпенко З. С. Здоров'язберігальний потенціал схема- та бібліотерапії. Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві: збірник тез Всеукр. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2016 р.) / упоряд. Н. М. Бамбурак. Львів: ЛьвДУВС, 2016. С. 126–129.